

The Relationship Between School's Social-Emotional Atmosphere and Academic Motivation with Academic Self-Efficacy

Mohammadreza Zarbakhsh¹, Maryam Rostamnejad¹, Somaye Mohammadi Tilenoei^{1*}, Shaahrbanoo Soleimani Sabini¹

¹ Department of Psychology, Islamic Azad university of Tonkabon, Tonkabon, Iran

*Corresponding author: Somaye Mohammadi Tilenoei, Department of Psychology, Islamic Azad university of Tonkabon, Tonkabon, Iran, Email: Pishgaman.ac@gmail.com

---

Article Info

Keywords: Social-emotional atmosphere, Academic motivation, Academic self-efficacy, Student

---

Abstract

Introduction: Self-efficacy as a motivating factor leads to increased academic performance and stress reduction. The identification of factors affecting self-efficacy has a significant impact on academic achievement. The purpose of this study was to determine the relationship between school-social-emotional atmosphere and academic motivation with high school girl student self-efficacy.

Methods: The research method was correlational and the community included 1402 high school students. 300 girl high school students of Abbas-abad high schools, Iran were selected by stratified random sampling in 2016 academic year. The socio-emotional school questionnaire, prepared by Bangor University, Vallerand et al (1992) Educational Motivation Questionnaire and Jery Jing and Morgan (1991) Self-efficacy scale, were used to collect information. Data analysis was done by multiple stepwise regression analysis.

Results: Results showed that there is a positive and significant relationship between the socio-emotional atmosphere of the school and the student's academic self-efficacy. There is a positive and significant relationship between academic motivation of students (external and internal motivation) and academic self-efficacy and there is a negative and significant relationship between lack of motivation and self-efficacy.

Conclusion: The socio-emotional atmosphere of school and academic motivation were able to significantly predict the academic self-efficacy of female students.

Copyright © 2020, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

رابطه بین جو عاطفی اجتماعی مدرسه و انگیزش تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی

محمد رضا زریخن^۱، مریم رستم نژاد^۱، سمیه محمدی تیله نوبی^{۱*}، شهربانو سلیمانی سبینی^۱

^۱گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تکابن، تکابن، ایران

*نوبنده مسؤول: سمیه محمدی تیله نوبی، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تکابن، تکابن، ایران. ایمیل: clinic.mohamadi@gmail.com

چکیده

مقدمه: خودکارآمدی به عنوان یک عامل انگیزشی، منجر به افزایش عملکرد تحصیلی و کاهش استرس می‌شود. شناسایی عوامل مؤثر بر خودکارآمدی در موقیت تحصیلی تاثیر به سزایی دارد. هدف پژوهش حاضر تعیین رابطه جو عاطفی-اجتماعی مدرسه و انگیزش تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی دانشآموزان دختر متوسطه بود.

روش‌ها: روش تحقیق از نوع همبستگی و جامعه شامل ۱۴۰۲ نفر از دانشآموزان متوسطه بودند. ۳۰۰ نفر از دانشآموزان دختر مشغول به تحصیل متوسطه، سال تحصیلی ۹۳-۹۴ دبیرستان‌های شهرستان عباس‌آباد به شیوه نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. به منظور گردآوری اطلاعات از پرسشنامه جو عاطفی-اجتماعی مدرسه که توسط دانشگاه بنگلور هند ساخته شده و پرسشنامه انگیزش تحصیلی والرند و همکاران (۱۹۹۲) و مقیاس خودکارآمدی جری جینگ و مورگان (۱۹۹۱) استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها، به روش تحلیل رگرسیون چندگانه گام به گام انجام شد.

یافته‌ها: نتایج ضریب همبستگی نشان داد، بین جو عاطفی اجتماعی مدرسه و انگیزش تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی رابطه وجود دارد ($P=0.058$). بین جو عاطفی-اجتماعی مدرسه با خودکارآمدی تحصیلی دانشآموزان رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. بین انگیزش تحصیلی دانشآموزان (انگیزش بیرونی و درونی) با خودکارآمدی تحصیلی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد ($P=0.058$)، و بین بی انگیزشی و خودکارآمدی رابطه منفی و معنادار وجود دارد ($P=0.058$).

نتیجه‌گیری: جو عاطفی-اجتماعی مدرسه و انگیزش تحصیلی توانستند به طور معناداری خودکارآمدی تحصیلی دانشآموزان دختر را پیش بینی نمایند.

وازگان کلیدی: جو عاطفی-اجتماعی مدرسه، انگیزش تحصیلی، خودکارآمدی تحصیلی، دانش آموز

مقدمه

خودجوش و درونی به سمت انجام تکلیفی خاص صرف نظر از پاداش های بیرونی به حرکت و امید دارد. اما در انگیزش بیرونی افراد به دلیل پاداش ها و تقویت های بیرونی مجبور به انجام یک تکلیف هستند. در نهایت افراد فاقد انگیزش، افرادی هستند که هیچ گونه انگیزه ای برای فعالیت های خود دریافت نمی کنند و در نتیجه از انجام آنها اجتناب می کنند [۱۰].

بنابراین دانش آموزان با انگیزش تحصیلی، تحرک لازم را برای به اتمام رساندن یک تکلیف، رسیدن به هدف یا دستیابی به درجه معینی از شایستگی در کار خود پیدا می کنند تا در نهایت بتوانند در امر یادگیری و پیشرفت تحصیلی به موفقیت لازم برسند [۱۱]. نتایج پژوهش ها نشان می دهد یکی از عوامل مؤثر در ایجاد انگیزش تحصیلی، مدرسه و عناصر تشکیل دهنده آن است که جو عاطفی اجتماعی مدرسه نامیده می شود. جو روانی اجتماعی چیره بر کلاس می تواند جوی سرشار از یکپارچگی یا همبستگی، جوی منضبط و تکلیف گرای، فضایی پربرخورد و پر اصطکاک یا جوی آکنده از هم آورده و رقابت باشد [۱۲].

عوامل محیطی که می توانند تأمین کننده حمایت عاطفی - اجتماعی دانش آموز در مدرسه باشند شامل معلمان و همکلاسی هاست اما توجه پژوهشگران بیشتر به نقش معلمان معطوف بوده است و پژوهش های سیاری [۱۳]. در این زمینه انجام گرفته است در حالی که به نظر می رسد همسالان نیز در تعامل با یکدیگر می توانند در ارضی نیازهای اساسی روانشناسی دانش آموزان نقش مؤثری داشته باشند. همچنین پژوهش های دیجیک و استویچکف [۱۴]، نشان داد که تنها ادراک دانش آموزان از جو کلاس بر انگیزش تحصیلی، راهبردهای یادگیری، پیشرفت و فرسودگی تحصیلی تأثیر می گذارد بلکه محیط یادگیری و جو کلاس بر روی یادگیری، حل مشکلات فردی، افزایش علاقه به درس و خودکارآمدی تحصیلی تأثیر مستقیمی دارد. لذا با توجه به مطالب مذکور، هدف از این پژوهش بررسی رابطه جو عاطفی اجتماعی مدرسه و انگیزش تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان است.

روش ها

این پژوهش به لحاظ روش، از نوع توصیفی و همبستگی بود. جامعه آماری مورد مطالعه در این تحقیق، کلیه دانش آموزان دختر دوره متوسطه ۱۶ دبیرستان های شهرستان عباس آباد در سال تحصیلی ۹۴-۹۳ بودند که تعداد آن ها ۱۴۰۲ نفر است. با توجه تعداد کل جامعه آماری و براساس جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) و فرمول کوکران، که بهترین روش برای تعیین حجم نمونه در طرح غیر آزمایشی است [۱۵]، تعداد ۳۰۰ دانش آموز دختر مقطع متوسطه ۱۶ به روش خوش های تصادفی

رشد و بالتدیگی هر جامعه ای مرهون نظام آموزشی آن جامعه است. بر این اساس کشورها مبالغ قابل توجهی از درآمد خود را صرف آموزش و پرورش می کنند. اما بعضی از عوامل وجود دارند که موجب هدر رفتن بخشی از این سرمایه گذاری ها می شود [۱]. در بررسی علل این پدیده، تحقیقات نشان داده که برای شناخت این مشکل علاوه بر عوامل آموزشی و مدیریتی و ساختاری باید به بعد روانی اجتماعی دانش آموزان از جمله نیازها، انگیزه ها، نگرش ها، تمایلات و استعدادهای خاص آنها نیز توجه گردد که می تواند در جریان یادگیری، هم نقش علت و هم نقش معلول را ایفا نماید. در نتیجه مفهومی که دانش آموزان از توانایی های خود در پیشرفت ها و جریان کوشش های خود دارند خودکارآمدی می نامند [۲].

خودکارآمدی طبق نظریه بندورا [۳]، به باورها یا قضاوتهای فرد به توانایی های خود در انجام وظایف و مسئولیت ها اشاره دارد. در چارچوب این مفهوم چنین بیان می شود که افراد با باورهای قوی به توانایی های خود نسبت به افرادی که به توانایی های خود تردید دارند، در انجام تکالیف کوشش و پافشاری بیشتری از خود نشان می دهند و در نتیجه عملکرد آنها در انجام تکالیف بیشتر است [۴]. خودکارآمدی در جنبه های گوناگون زندگی تأثیر بسیاری دارد. در محیط تحصیلی، خودکارآمدی نشان دهنده باورهای دانش آموزان درباره، توانایی انجام تکالیف درسی محوله است [۵]. در واقع افراد دارای خودکارآمدی بالا از نقاط ضعف و قوت خود مطلع اند، اهداف واقع بینانه انتخاب می کنند، و از خود انتظارات معقولی دارند و از مزایای استفاده از مقابله متمرکز بر مشکل، در مقابل مقابله متمرکز بر هیجان آگاه هستند. افراد دارای خودکارآمدی بالا بسیار جراتمندانه، اجتماعی اند و عزت نفس بالای دارند و همچنین کنترل بیشتری بر زندگی شان دارند [۶]. همچنین شانک [۷]، بیان می کند خودکارآمدی بر فرایند یادگیری از جنبه هایی چون گزینش اهداف تصمیم گیری، میزان تلاش، کوشش، پشتکار و استمرار در تکالیف تأثیرگذار است. به دنبال آن، انواع اهداف، بر روی عقاید شایستگی در یادگیری و نهایتاً دستیابی به سطوح انگیزش تحصیلی بیشتر تأثیر می گذارد.

انگیزش تحصیلی به فرایندهای درونی گفته می شود که فعالیت ها را تحریک می کنند و با هدف دستیابی به دستاوردهای تحصیلی خاص تداوم می یابند. انگیزش اساس یادگیری است و یکی از مهمترین عوامل تعیین کننده شکست و موفقیت دانش آموزان در مدرسه محسوب می شود [۸]. بر این اساس دسی و ریان [۹]، بر اساس نظریه خود تعیین گری معتقدند انگیزش تحصیلی مستلزم در نظر گرفتن سه سازه مهم یعنی انگیزش درونی، انگیزش بیرونی و بی انگیزشی است. به طوری که انگیزش درونی به انگیزه های اشاره دارد که افراد را به صورت

بیرونی و بی انگیزشی را مورد بررسی قرار می‌دهد. دارای ۷ زیر مقیاس است که ۳ تای آنها مربوط به بعد انگیزش درونی (دانستن، حرکت در جهت پیشرفت و تجریبه محرك)، ۳ تای آنها مربوط به بعد انگیزش بیرونی (همسان‌کردن، درون‌فکنی و تنظیم بیرونی)^۲ و یک زیر مقیاس، مربوط به بعد بی‌انگیزشی است. مقیاس انگیزش تحصیلی دارای ۲۸ عبارت است و عبارت به هر زیر مقیاس اختصاص دارد. این آزمون یک ابزار خودگزارشی است و آزمودنی باید در یک مقیاس لیکرت ۷ درجه ای (از اصلاً تا کاملاً) مشخص سازد که اصلًاً دارای نمره ۱ و به ترتیب تا کاملاً، نمره ۷، تعلق می‌گیرد. هر یک از عبارت‌های ذکر شده، تا چه حد دلیل رفتن دانش آموز به مدرسه را بیان می‌دارند. این پرسشنامه دارای دو فرم دانش‌آموزان و دانشجویان است که در این پژوهش از فرم دانش‌آموز استفاده شد. پایابی پرسشنامه: والرند ضریب آلفای کرونباخ زیر مقیاس‌های آزمون تحصیلی را بین ۰/۸۳ و ۰/۸۶ گزارش داده است. میزان انگیزش بیرونی هم ۰/۶۲ می‌باشد. ضریب پایابی حاصل از روش بازآزمایی زیر مقیاس‌های آزمون انگیزش تحصیلی در فاصله یک ماه نیز، بین ۰/۷۱ تا ۰/۸۳ گزارش شده است. اعتبار: نتایج تحلیل عاملی تاییدی ساختار ۷ عامل مقیاس را به اثبات رسانده و حاکی از اعتبار سازه مطلوب مقیاس انگیزش تحصیلی است. پرسشنامه خودکارآمدی: پرسشنامه (MJSSES) جری جینگ و مورگان (۱۹۹۱) دارای ۳۰ گویه است [۱۵]. با بهره‌گیری از تحلیل عوامل ضریب اعتماد حاصل از این گویه‌ها ۰/۸۲ است و زیر مقیاس به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۷۰ برای استعداد، ۰/۶۶ برای کوشش، دارایی ضرایب قبل اعتماد بودند. این پرسشنامه از مقیاس لیکرت به صورت پاسخ چهارگزینه ای شامل: کاملاً مخالفم، تا حدودی مخالفم، تا حدودی موافقم، کاملاً موافقم، طراحی شده است که به ترتیب دارای نمرات ۱، ۲، ۳ و ۴ می‌باشند. برای تحلیل داده‌ها درآمار توصیفی که معمولاً به توصیف داده‌ها می‌پردازد، از شاخص‌های (میانگین، انحراف استاندارد، نمودار) و در آمار استنباطی برای آزمون فرضیه از تحلیل رگرسیون گام به گام استفاده شد. کلیه مراحل تجزیه و تحلیل با نرم افزار SPSS-19 انجام شد.

نتایج

نتایج جدول شماره ۱ نشان می‌دهد کل همبستگی‌های متقابل در سطح ۰/۹۹ درصد معنادار است از بین مولفه‌های جو عاطفی اجتماعی مدرسه (استقلال، ساختار، پذیرش، حمایت) و مولفه‌های جو عاطفی اجتماعی مدرسه با خودکارآمدی تحصیلی رابطه مستقیم دارند، و از مولفه‌های انگیزش تحصیلی مولفه (دروني، بیرونی) با خودکارآمدی تحصیلی رابطه مستقیم و بی انگیزشی با خودکارآمدی تحصیلی رابطه معکوس دارد. جهت تعیین بهترین پیش‌بینی‌کننده خودکارآمدی تحصیلی از بین

انتخاب شده‌اند. بدین منظور ابتدا از بین مدارس متوسطه شهرستان عباس‌آباد، ۶ مدرسه به صورت تصادفی انتخاب و سپس از هر مدرسه ۵۰ دانش آموز به طور تصادفی انتخاب شد. لازم به ذکر است که ملاحظات اخلاقی در این پژوهش کاملاً رعایت شد، به گونه‌ای که بعد از گرفتن رضایت‌نامه از شرکت‌کنندگان در زمینه محramانه ماندن اطلاعات، اطمینان خاطر داده شد و آنها با رعایت کامل، پرسشنامه‌ها را در محیطی آرام و بدون ذکر نام و کدگذاری شده تکمیل کردند. ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسشنامه جو عاطفی مدرسه، ساخت دانشگاه بنگلور هند، پرسشنامه انگیزش تحصیلی والرند و پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی مورگان و جینگ می‌باشد.

پرسشنامه جو عاطفی- اجتماعی مدرسه

این پرسشنامه در کشور هند ساخته، در ایران توسط کرمی و بدرخانی ترجمه شده و پاشا امیری در سال ۱۳۸۸ آن را هنجاریابی کرد. دارای ۶۵ آیتم می‌باشد که ۶ سؤال آن توسط آموزش و پژوهش حذف شده و ۵۹ سؤال باقی مانده است. این پرسشنامه بعد از هنجاریابی به ۴۴ سؤال کاهش پیدا کرده که در این پژوهش فرم ۴۴ سؤال استفاده شده است. هر آیتم را شرکت‌کنندگان بنا به نظر و عقیده خود به صورت بلی یا خیر ارزیابی می‌کنند. این پرسشنامه دارای ۴ مؤلفه است که عبارتند از: پذیرش، حمایت، ساختار، استقلال. روش نمره‌گذاری این پرسشنامه به صورت صفر و یک می‌باشد. به این صورت که به گزینه‌ای که نشانگر رضایت دانش آموز از جو مدرسه باشد، یک و به گزینه دیگر، صفر تعلق می‌گیرد. پایابی آزمون: برای پایابی از روش بازآزمایی استفاده شد که برای کل مقیاس ۰/۶۸ به دست آمد که در سطح معناداری ۰/۰= a معتبر بود. همسانی درونی، از روش کودر-ریچاردسون [۱۵] استفاده شده که مقدار آن ۰/۸۱ است. روایی پرسشنامه: جهت به دست آوردن روایی، از روایی محتوایی صوری و روایی سازه همگرا، افتراقی و روایی عاملی استفاده شد. جهت به دست آوردن روایی همگرا از آزمون عزت نفس کوپر اسمیت استفاده شد و ۰/۶۸= i روش استخراج تحلیل مؤلفه‌های اصلی: در این روش همبستگی همه سؤال‌ها با نمره کل از ۰/۳۵ بالا و نشان از قابل قبول بودن روایی آزمون است. روایی سازه تفکیکی (افتراقی): پرسشنامه با ۴۵ سؤال در اختیار دانش‌آموزان قرار گرفت و با استفاده از آزمون t مستقل با در نظر گرفتن تساوی واریانس‌های دو گروه (از طریق آزمون لوین) مورد بررسی قرار گرفت. ضریب معناداری این آزمون ۰/۰۰۰ می‌باشد.

پرسشنامه انگیزش تحصیلی AMS والرند مخصوص دانش آموز

این پرسشنامه در سال ۱۹۹۲ توسط والرند و همکاران، به منظور تشخیص نوع انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان تهیه شده است. سه بعد اصلی انگیزش، یعنی انگیزش درونی، انگیزش

ب DST آمده متغير استقلال، حمایت، انگيزش درونی، پذيرش درسطح $p < 0.01$ معنی داراست. ($f(4,295) = 12.345, p = 0.01$)

بنابراین با 99 درصد اطمینان نتیجه می‌گیریم که بین متغيرهای استقلال، حمایت، انگيزش درونی، پذيرش با متغير خودكارآمدی تحصيلي را بطيه وجود دارد و متغيرهای پيش‌بييني‌كنته استقلال، حمایت، انگيزش درونی، پذيرش نيز قدرت پيش‌بييني متغير ملاک خودكارآمدی تحصيلي را دارند.

نتایج جدول 3 نشان می‌دهد که استقلال اولین متغيری است که وارد مدل رگرسیون شده و توانسته است حدود 26 درصد از تغییرات مربوط به متغير خودكارآمدی تحصيلي را تبیین کند ($F=22/226, p=0.005$). متغير حمایت نيز در گام دوم وارد معادله رگرسیون شد و به همراه متغير استقلال توانست حدود 32 درصد از واريانس متغير ملاک را تبیین کند ($F=17/70.8, p=0.005$). متغير انگيزش درونی نيز در گام سوم وارد معادله رگرسیون شد و به همراه متغير استقلال و حمایت توانست حدود 35 درصد از واريانس متغير ملاک را تبیین کند ($F=14/54.5, p=0.005$). متغير پذيرش نيز در گام چهارم وارد معادله رگرسیون شد و به همراه متغير استقلال، حمایت و انگيزش درونی توانست حدود 37 درصد از واريانس متغير ملاک را تبیین کند ($F=12/34.5, p=0.005$).

متغيرهای پيش‌بييني‌كنته از مدل رگرسیون با روش گام به گام استفاده شده است.

با توجه به نتایج جدول شماره 2 چون F محاسبه شده متغير استقلال درسطح $p < 0.01$ معنادار است ($F=22/262, p = 0.01$) بنابراین با 99 درصد اطمینان نتیجه می‌گیریم که بین متغير استقلال با خودكارآمدی تحصيلي رابطي وجود دارد و متغير استقلال قدرت پيش‌بييني متغير ملاک خودكارآمدی تحصيلي را دارد. و در مدل دوم همانطورکه دیده می‌شود F ب DST آمده متغير حمایت در سطح $p < 0.01$ معنی دار است. ($F=17/70.8, p = 0.01$) بنابراین با 99 درصد اطمینان نتیجه می‌گیریم که بین متغيرهای استقلال، حمایت با متغير خودكارآمدی تحصيلي رابطي وجود دارد و متغيرهای پيش‌بييني‌كنته استقلال، حمایت نيز قدرت پيش‌بييني متغير ملاک خودكارآمدی تحصيلي را دارند. و در مدل سوم همانطورکه دیده می‌شود F ب DST آمده متغير استقلال، حمایت، درونی در سطح $p < 0.01$ معنی دار است. ($F=13/16.0, p = 0.01$) بنابراین با 99 درصد اطمینان نتیجه می‌گیریم که بین متغيرهای استقلال، حمایت، درونی با متغير خودكارآمدی تحصيلي رابطي وجود دارد و متغيرهای پيش‌بييني‌كنته استقلال، حمایت، درونی نيز قدرت پيش‌بييني متغير ملاک خودكارآمدی تحصيلي را دارند. و در مدل چهارم همانطورکه دیده می‌شود F

جدول ۱. ماتریس همبستگی متغيرهای جو عاطفي اجتماعي مدرسه، انگيزش تحصيلي، خودكارآمدی تحصيلي

متغير خودكارآمدی تحصيلي		r	p
استقلال	ساختمان	-0.264 ***	.0005
پذيرش	انگيزش درونی	-0.228 ***	.0005
حمایت	انگيزش بروني	-0.229 ***	.0005
نمره كل جو عاطفي اجتماعي مدرسه	بي انگيزش	-0.233 ***	.0005
نمره كل انگيزش درونی	نمره كل انگيزش تحصيلي	-0.162 ***	.0005
انگيزش بروني	انگيزش	-0.237 **	.0005
بي انگيزش	نمره كل جو عاطفي اجتماعي مدرسه	-0.221 **	.0005
نمره كل انگيزش تحصيلي	استقلال	-0.189 **	.0005
انگيزش	پذيرش	-0.206 **	.0005
$p < 0.05 *$		$p < 0.01 **$	

جدول ۲. تحليل رگرسیون گام به گام جو عاطفي اجتماعي مدرسه و انگيزش تحصيلي در پيش‌بييني خودكارآمدی تحصيلي

متغير پيش‌بيين		منبع	درجه آزادی	مجموع مریعات	میانگین مریعات	نسبت F	سطح معنی داری
استقلال	استقلال	رگرسیون	1	20.69/346	20.69/346	22/262	.0005
		باقيمانده	298	27700/601	89/955		
		كل	299	29769/947			
استقلال و حمایت	استقلال و حمایت	رگرسون	2	3171/727	1585/864	17/70.8	.0005
		باقيمانده	297	2698/220	87/853		
		كل	299	29769/947			
استقلال، حمایت و انگيزش درونی	استقلال، حمایت و انگيزش درونی	رگرسیون	3	3824/637	1274/879	14/54.5	.0005
		باقيمانده	296	25945/310	87/853		
		كل	299	29769/947			
استقلال، حمایت، انگيزش درونی و پذيرش	استقلال، حمایت، انگيزش درونی و پذيرش	رگرسیون	4	4268/731	1067/183	12/34.5	.0005
		باقيمانده	295	25501/216	86/445		

گام ها	متغیرهای پیش بین	ضریب بتا استاندارد	ضریب شده (Beta)	معنی داری	ضریب	همستگی چندگانه R	همستگی چندگانه R ²	مجدور ضریب	مجدور ضریب	خطای استاندارد برآورده
۱										
۲										
۳										
۴										

معناداری قدرت پیش بینی متغیر ملاک یعنی خودکارآمدی تحصیلی را داشتند. نتایج به دست آمده در این پژوهش حاکی از آن است که جو عاطفی-اجتماعی مدرسه با مؤلفه‌های استقلال، ساختار، پذیرش، حمایت و نیز انگیزش تحصیلی با دو مؤلفه از سه مؤلفه (درونی و بیرونی) رابطه مستقیم و مثبت بر خودکارآمدی تحصیلی داشتند. یافته‌های این پژوهش با یافته‌های خودکارآمدی تحصیلی دارند. یافته‌های این پژوهش با یافته‌های کریمزاده و محسنی [۱۴] که اهمیت دادن آموزگار به موفقیت تحصیلی از عوامل مهم مربوط به بافت تحصیلی در افزایش خودکارآمدی محسوب می‌شود همسو است. همچنین در بحث انگیزه تحصیلی و خودکارآمدی با نتایج پژوهش روحی و همکاران [۱۶] هم خوانی دارد. با افزایش حمایت‌های محیطی در مدرسه می‌توان خودکارآمدی تحصیلی را افزایش داد [۱۷]. پژوهش بندورا [۱۸] بیانگر این است که تجارب عملکردی گذشته، قوی‌ترین منبع خودکارآمدی هستند. همچنین لان و همکاران [۱۹] اذعان داشتند که عملکرد موقفيت‌آمیز در گذشته باعث بالا رفتن سطح انتظار خودکارآمدی می‌شود. یکی از عواملی که علیرغم اهمیت فراوان در پژوهش‌های مربوط به مسائل آموزشی جو عاطفی-اجتماعی مدرسه است که مورد غفلت قرار می‌گیرد. در رابطه با جو مدرسه، گالی و پانگ [۲۰] بیان می‌کنند که جو مدرسه به عنوان عضو کلیدی مدارس مؤثر تعریف می‌شود و دارای دلالت‌های قوی و نیرومندی در رابطه با رشد اجتماعی و شناختی جوانان است. از طرف دیگر، صاحب‌نظرانی چون کافمن [۲۱] اظهار می‌کنند که یک دانش‌آموز موفق، خودگردن است. بنابراین به نظر می‌رسد که یک رابطه مستقیم بین جو مدرسه و انگیزش تحصیلی با خودکارآمدی وجود دارد. تین‌تی‌سایی و چانگ چنگ نیز توضیح می‌دهند که جو سازمان، متغیر مهمی است که رفتارهای افراد و یادگیری ایشان را تحت تاثیر قرار می‌دهد. در نتیجه می‌توان گفت که در واقع چرخه‌ای است که از خلال آن خودکارآمدی

بحث

این پژوهش که رابطه جو عاطفی-اجتماعی مدرسه و انگیزش تحصیلی را با خودکارآمدی تحصیلی مورد بررسی قرار داد، از آن جهت که جو عاطفی-اجتماعی مدرسه به عنوان یک موضوع مرتبط با دانش‌آموزان می‌باشد، حائز اهمیت است. به نظر می‌رسد کنکاش در مورد مسائل مدرسه و مؤلفه‌های فردی-اجتماعی آن قلمروی تازه‌ای است که می‌تواند به عنوان بستری جهت تلاش‌های علمی-پژوهشی به حساب آید. نتایج به دست آمده در این پژوهش حاکی از آن است که سنجش احساسات، عواطف و نگرش‌های دانش‌آموزان پیرامون وضعیت اجتماعی و عاطفی مدرسه با استفاده از ابزارهای مبتنی بر گزارش شخصی می‌تواند تصویر به نسبت قبل اعتمادی از فضای روانشناختی مدرسه به دست دهد. بین جو عاطفی-اجتماعی مدرسه و انگیزش تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی رابطه وجود دارد. کل همستگی متقابل در سطح ۰/۹۹ درصد معنادار است. از بین مؤلفه‌های جو عاطفی اجتماعی مدرسه (استقلال، ساختار، پذیرش، حمایت) و مؤلفه‌های انگیزش تحصیلی (انگیزش درونی، بیرونی) با خودکارآمدی تحصیلی رابطه مستقیم دارند. از مؤلفه‌های انگیزش تحصیلی، مؤلفه بی‌انگیزشی با خودکارآمدی تحصیلی رابطه معکوس دارد. جهت تعیین بهترین پیش‌بینی کننده خودکارآمدی از بین متغیرهای پیش‌بینی کننده، از مدل گام به گام استفاده شده است که با اضافه شدن متغیر حمایت به متغیر استقلال باعث اضافه شدن ۴ درصدی واریانس خودکارآمدی تحصیلی شده است. با اضافه شدن متغیر انگیزش درونی به استقلال، حمایت ۲ درصد واریانس خودکارآمدی تحصیلی را افزایش داده است. با اضافه شدن متغیر پذیرش ۱۳/۲۵ درصد واریانس خودکارآمدی تحصیلی را توجیه می‌کند. بنابراین با ۹۶ درصد اطمینان نتیجه می‌گیریم که بین متغیرهای استقلال، حمایت، انگیزش درونی و پذیرش با خودکارآمدی تحصیلی رابطه وجود دارد و این متغیر به طور

ارتقای خودکارآمدی تحصیلی دانشآموزان در مدرسه و کلاس درس فراهم آورند. بنابراین جو مدرسه و بافت تعاملی بین اعضاي مدرسه باید به شکلی باشد که احساس و باورهای خودکارآمدی در دانشآموزان نیرومند گردد و به دانشآموزان این باورها را تحمیل کند که می‌توانند و قابلیت انجام کار را دارند و اگر جو مدرسه یک جو بسته باشد که در آن ابعاد روحیه گروهی و صمیمیت در سطح پایینی باشد این امر می‌تواند در میزان خودکارآمدی تاثیر گذارد باشد. در مقابل هر چه قدر جو مدرسه بازتر باشد معلم می‌تواند با آزادی عمل بیشتر و با در نظر گرفتن ویژگی‌های علمی و شخصیتی دانشآموزان، در افزایش خودکارآمدی آنها موثر باشد. از طرفی از جمله عواملی که با خودکارآمدی دانشآموزان همسویی دارد انگیزه پیشرفت آنهاست که نیروی مضاعف در جهت رسیدن به هدف ایجاد می‌کند؛ زیرا دانشآموزان با انگیزه می‌توانند در کلاس درس با اشتیاق فراوان به آموزش معلم توجه کنند، تلاش و پشتکار برای آنها لذت بخش باشد، با علاقه تکالیف درسی خود را در منزل انجام دهنده و برای سرگرمی دیگر وقت مناسبی در نظر بگیرند. همچنین موقفيت در جامعه و رضایت والدين برایشان مهم است. از داشتن رابطه صمیمی با معلم خود احساس خوبی پیدا می‌کنند و برای جلب رضایت او نهایت سعی و تلاش خود را به کار می‌گیرند تا درک کاملی از مقاومات درسی به دست آورند.

ملاحظات اخلاقی

مطالعه‌ی حاضر برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد خانم شهربانو سلیمانی با کد اخلاق ۱۵۹۲۰۷۰۵۹۳۲۰۰۸ است. کلیه نویسنده‌گان معتمد بودند که در نگارش و اجرای پژوهش تمامی ملاحظات و استانداردهای اخلاقی را رعایت نمایند.

تضاد منافع

سهیم تمامی نویسنده‌گان در این مطالعه یکسان است. انجام این تحقیق و امتیازات علمی و پژوهشی حاصل از آن با منافع مادی و معنوی هیچکس و هیچ گروهی و نهادی در تعارض نیست.

منابع

- Samavi, S.A., Ebrahimi, K., Javdan, M. (2016). Relationship between Academic Engagements, Self-efficacy and Academic Motivation with Academic Achievement among High School Students in Bandar Abbas, Journal of Cognitive Learning Strategies, 4(7): 71-92. [Persian].
- Nicola, J.B., David, A.G., Jeffrey, K.S.(2018). The impact of mastery feedback on students' self-efficacy beliefs. Studies in Educational Evaluation, 59: 58-66.
- Bandura A.(1982). Self-efficacy Mechanism in Human Agency. American Psychologist. 37(2): 122-147.
- Arjmand Ghujur, K., Eghbali, A.(2016). A Comparative Study of Resiliency, Perceived Social Support, Self-Efficacy and Achievement Motivation of Male Students in Divorced and Ordinary Families, Journal of Personality and individual differences. 10 (4): 97-118. [Persian].
- Mostafaei, A., Mohammadi, A.(2016). Investigating The Effect of Positive Self - Talking on Self - Efficacy in Ele-mentary Male Students, Journal of Research in School and Virtual Learning, 3 (12): 71-77. [Persian].
- Yazici, H., Seyis, S., & Altun, F. (2015). Emotional intelligence and self – efficacy beliefs as predictors of

افراد، تحت تاثیر جو موجود، می‌تواند کاهش یا افزایش یابد [۲۲] که با یافته‌های این پژوهش همخوانی دارد. با توجه به نتایج به دست آمده متغیر استقلال به طور مستقیم بر خودکارآمدی تحصیلی اثر دارد و متغیر استقلال ۰/۶۴۴ تغییرات متغیر ملاک خودکارآمدی را پیش‌بینی می‌کند، یعنی با افزایش استقلال، خودکارآمدی تحصیلی افزایش می‌یابد. همچنین متغیر حمایت به طور مستقیم بر خودکارآمدی تحصیلی اثر دارد و متغیر حمایت ۰/۹۵ تغییرات متغیر ملاک خودکارآمدی تحصیلی را پیش‌بینی می‌کند. به این معنا که با افزایش حمایت، خودکارآمدی تحصیلی افزایش پیدا می‌کند. بر اساس نتایج حاصل متغیر انگیزش درونی به طور مستقیم بر خودکارآمدی تحصیلی اثر دارد و متغیر انگیزش درونی ۰/۱۵۸ تغییرات متغیر خودکارآمدی تحصیلی را پیش‌بینی می‌کند. بدین معنا که با افزایش درونی، خودکارآمدی تحصیلی افزایش می‌یابد. همچنین، متغیر پذیرش به طور مستقیم اثر داشته و ۰/۱۳۱ تغییرات متغیر ملاک خودکارآمدی تحصیلی را پیش‌بینی می‌کند. با عنایت به معنadar شدن رابطه محاسبه شده با ۰/۹۹ احتمال نتیجه گرفته می‌شود که فرضیه پژوهش مبتنی بر اینکه بین جو عاطفی-اجتماعی مدرسه و انگیزش تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی رابطه وجود دارد، مورد تایید قرار می‌گیرد. از بین مؤلفه‌های جو عاطفی-اجتماعی مدرسه، مؤلفه های استقلال، حمایت و پذیرش، بیشترین تاثیر را بر خودکارآمدی تحصیلی دارند، که با نتایج پژوهش خواجه و حسین چاری [۲۳] مبنی بر اهمیت نقش جو عاطفی-اجتماعی مدرسه و ابعاد آن در پیش‌بینی خودکارآمدی همخوانی دارد. و نیز از بین مؤلفه‌های انگیزش تحصیلی، مؤلفه انگیزش درونی، بیشترین تاثیر را بر خودکارآمدی تحصیلی دارد.

نتیجه گیری

در ارتقای سطح خودکارآمدی تحصیلی دانشآموزان باید به هر دو عامل جو مدرسه و انگیزش تحصیلی توجه ویژه شود. چرا که در مسیر پیشرفت دانشآموزان مدرسه و کلاس درس با هم نقش مکمل و پیشبرنده ایفا می‌کنند. معلمان و مدیر مدرسه باید با همکاری و همدلی و دست در دست هم زمینه لازم برای

- academic achievement among high school student. Procedia Social and Behavioral Sciences, 15: 2319-2323.
7. Schunk, D.H. (2003). Self-efficacy for reading and writing: Influence of modeling, goal setting, and self-evaluation. *Reading and Writing Quarterly*, 19: 159-172.
  8. Areepattamannil, S.(2011). Academic self-concept, academic motivation, academic engagement, and academic achievement: A mixed methods study of Indian adolescents in Canada and India. PhD dissertation, Queen's University, Ontario, Canada.
  9. Deci, E.L., Ryan, R.M.(1985). Intrinsic motivation and self-determination in human behavior. New York: Plenum Press.
  10. Khojasteh, F., Marzyeh, A., Pourghaz, A.W. (2017). Relationship between academic motivation and students' use of cyberspace, 5th Scientific Research Conference on Educational Sciences and Psychology, Social and Cultural Damages of Iran, Tehran, Association for Development and Promotion of Fundamental Sciences and Techniques. [Persian].
  11. Lynch, A.D., Lerner, R.M., & Leventhal, T. (2015). Adolescent academic achievement and school engagement: An examination of the role of schoolwide peer culture. *Journal of Young Adolescence*, 42: 6-12.
  12. Ellen, W.R, Sangwon, K., Jean, A.B., Randy, W.K., & Arthur, M.H. (2010). Student Personal Perception of Classroom Climate: Exploratory and Confirmatory Factor.
  13. Jiang, X., Huebner, E. S., & Siddall, J. (2012). A shortterm longitudinal study of differential sources of school-related social support and adolescents' school satisfaction. *Social Indicators Research*, 114: 1073-1086.
  14. Djigic, G., & Stojiljkovic, S. (2011). Classroom management styles, classroom climate and school achievement. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 29, 819-828.
  15. KarimZade, M., Mohseni, N.Ch.(2006). Female Academic Self-Efficacy and Academic Achievement, Quarterly Journal of Women's Studies Sociological and Psychological, 4(2): 29-45. [Persian].
  16. Sarmad, Z., Bazargan, A., and Hejazi, E. 2019. Research Methods in Behavioral Sciences. Agah Publication. 406 pp.
  17. Roohi G., Asayesh H., Bathai S.A., Shouri Bidgoli A.R., Badeleh M.T., Rahmani H.(2013). The relationship between self-efficacy and academic motivation among students of medical sciences . *Journal of Medical Education and Development*, 8(1): 45-51. [Persian].
  18. Mohanna, S., Michaeli Manee, F., A Essazadegan, A.(2015). Investigating the structural relationships between perceptions of school climate and achievement goals with academic self-efficacy, *Journal of School Psychology*, 4(1): 122-138. [Persian].
  19. Bandura, A. (1982). "Self-efficacy Mechanism in Human Agency". *American psychologist*. 37(2), 122-147,1982
  20. Lane, J., Lane, A.M., and Kyprianou, A. (2004). Self-efficacy, Self-esteem and their Impact on Academic Performance. *Social and behavior and personality*.8(4): 247-256.
  21. Gallay. L. and Suit-ling pong (2004). School Climate and Student Intervention Strategies. Paper presented at the society for prevention research annual meeting, Quebec City.
  22. Kuffman, (2004). Self-regulated Learning in Web-based Environment, *Journal of Educational Computing Research*.30(1-2): 139 – 161,2004.
  23. Tien Tsai, M & Chang Cheng, N. (2005). The Effect of Self-efficacy and Self-regulation on Knowledge Sharing Behavior under School Cognitive Perspective. Available in <http://140.116.225.91/ISAD/files/r68951032->
  24. Khajeh, L., Hoseinchari, M. (2011). Investigating the relationship between social anxiety and classroom psychosocial climate with academic self-efficacy in junior high school students, *Educational Psychology*, 7(20): 131-153. [Persian].